напряму та з'ясовано особливості цієї підготовки в умовах віртуального навчання.

Ключові слова: віртуальне навчання, віртуальний освітній простір, фахівці фінансово-економічного напряму.

Меняйленко А. С., Шевчук О. Б. Особенности профессиональной подготовки будущих специалистов фінансово-экономического направления в виртуальном образовательном пространстве

В статье определены основные возможности виртуального образовательного пространства в подготовке будущих специалистов финансово-экономических специальностей и выявлены особенности этой подготовки в условиях виртуального обучения.

Ключевые слова: виртуальное обучение, виртуальное образовательное пространство, специалисты финансово-экономического направления.

Menaylenko O. S., Shevchuk O. B. Features of the Professional Training of Future Professionals of Financial and Economic Specialties in a Virtual Educational Environment

In this article the main features of a virtual educational environment to prepare future professionals of financial and economic specialties and peculiarities of the training in a virtual learning.

Key words: virtual learning, virtual education space, specialists financial economics.

Стаття надійшла до редакції 30.08.2012 р.
Прийнято до друку 28.09.2012 р.

УДК 37.091.315.7

Г. В. Монастирна, Т. В. Бондаренко, І. М. Монастирний

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ BLENDED LEARNING У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Сучасний розвиток інформаційних технологій, доробки педагогічної науки по їх впровадженню в освіту дали поштовх масовому впровадженню електронної освіти (e-learning), дистанційної форми навчання в освітніх закладах світу та в Україні зокрема. Натепер відбувається інтенсивне впровадження дистанційних курсів як за окремими дисциплінами, так і повністю курсами підготовки. У той же час дослідники визначають певні недоліки дистанційної та

електронной системи освіти, головними з яких є відсутність: міжособистісної взаємодії викладача і того, хто навчається; обміну досвідом; можливість негайного практичного застосування отриманих знань; обговорення складних питань з викладачем, роз'яснення питань на конкретних прикладах тощо.

Розробка технологій навчання, які б долали вказані недоліки є важливою проблемою сучасної педагогічної науки.

Аналіз досліджень та публікацій. Аналіз педагогічних досліджень свідчить про значну увагу науковців до проблем розробки та впровадження дистанційних технологій в освіту як в Україні, так і в світі. Впровадження дистанційних технологій в освіту досліджували Дж. Блумстук, Р. Гуревич, В. Кухаренко, Є. Полат, В. Рибалко, Н. Сиротенко, А. Хуторськой та ін.; наукове забезпечення дистанційної професійної освіти розробляли Л. Лещенко, М. Михальченко, П. Стефаненко та ін.; організаційно-педагогічні основи дистанційної освіти за кордоном та в Україні розглядали В. Жулкевська, Т. Койчева, В. Олійник, М. Танась, О. Третяк та ін.; розвитком освітніх мереж, як технічний, так і змістовий, займалися: Бернерс-Лі (Великобританія), Джеймс А. Лєвін, Ал Роджерс, Елвін Тофлер (США), В. Батагелий, Б. Цапелий (Словенія), Ю. Іжванов, О. Ястребцева, (Росія), В. Биков М. Згуровський, (Україна) та інші.

У той же час наявні недоліки дистанційної та електронної системи освіти вимагають розробки нових технологій навчання, що будуть сполучати позитивні елементи традиційного навчання (у зарубіжній науковій літературі таке навчання має назву face-to-face learning) та буде позбавлене недоліків дистанційної форми освіти. Тому все частіше науковці звертаються до створення технологій навчання типу blended learning та їх впровадження в освітній процес.

Постановка завдання. Метою роботи є аналіз сучасного стану створення та використання в освіті педагогічних технологій змішаного навчання (blended learning).

Виклад основного матеріалу. Сучасна вища освіта України характеризується інтеграцією в світове освітнє середовище. Одним з напрямків інтеграції є дотримання умов Болонської декларації, яка наголошує, що вища освіта має стати загальною, безперервною, з урахуванням індивідуальних особливостей тих, хто навчається, та умов їхнього навчального середовища. Створення умов для організації такого навчання дозволить забезпечити якісну професійну підготовку фахівців. Найбільш дієвим інструментом для підвищення ефективності професійної підготовки є впровадження інформаційних технологій у локальному та мережевому варіантах.

Дистанційне навчання передбачає таку організацію навчального процесу, коли студент навчається самостійно за розробленою викладачем програмою і віддалений від нього у просторі чи в часі, однак може вести діалог з ним за допомогою засобів комунікації. Така організація

навчального процесу дозволяє студенту: здешевити вартість освіти за рахунок скорочення витрат освітніх установ (за даними західних дослідників, собівартість дистанційного навчання становить 30 – 60 % від собівартості очного при порівнянних якісних показниках); отримувати необхідні знання в комфортній обстановці у власному темпі; самостійно планувати час і розклад занять, а також список предметів, що вивчаються; не залежати від власного місцезнаходження; не обмежувати при виборі навчального закладу; не витрачати кошти на супутні послуги (вартість дороги, проживання та ін.).

Кількість студентів, що отримують освіту в дистанційній формі невпинно зростає. Це підтверджується даними, представленими у 8-мій щорічній доповіді «Class Differences: Online Education in the United States, 2010», що підготовлена дослідниками з Babson Survey Research Group та The Sloan Consortium I. Elaine Allen й Jeff Seaman. У доповіді, яка узагальнює дані з 2500 коледжів США, відзначається, що для 63% навчальних закладів online навчання було важливою частиною освітньої діяльності (проти 59% у 2009 р.); найбільший ріст показників впровадження навчання у режимі online мали некомерційні заклади, які збільшили частку дистанційних курсів з 51% (2009 р.) до 61% (у 2010 р.). Більш ніж 5,6 млн. студентів вивчали принаймні один курс online протягом восени 2009 р. (цей показник збільшився на 1 млн. порівняно з попереднім роком); на 21% збільшилась кількість online-регістрацій (загальна кількість студентів, що отримувала вищу освіту, збільшилась лише на 2%); близько 30% студентів вищих навчальних закладів вивчали принаймні один курс у режимі online у звітному періоді [1]. У той же час у роботі [2] зазначається, що аналіз наукової літератури за період з 1996 р. по 2008 р. виявив велику кількість емпіричних досліджень, присвячених навчанню в режимі online, які доводять, що у середньому студенти, що навчаються в такому режимі отримують не набагато кращі результати, ніж при навчанні у режимі face-to-face. У той же час зафіксовано дослідження, в яких доводиться, що поєднання елементів традиційної (face-to-face) та дистанційної (online) форм навчання має певні переваги (додатковий час навчання і матеріали, можливості для співпраці) [2]. Така форма навчання отримала назву змішане навчання (blended learning).

Термін blended learning був введений досить недавно в США. Натепер, не дивлячись на велику увагу дослідників, ще нема єдиного розуміння та визначення цього феномену. Це ускладнює переклад даної дефініції на інші мови. Існують такі альтернативні назви blended learning: mixed learning, hybrid learning, blended e-learning, «melted learning» (фінською) тощо.

Дослідники так визначають дефініцію blended learning:

- виважена інтеграція досвіду традиційної системи освіти з елементами онлайн-навчання;

- поєднання навчання в режимі online з традиційною формою навчання. Метою такого навчання є забезпечення найбільш ефективних та дієвих умов навчання;
- змішаний режим або гібрид-навчання – інтеграція традиційної системи освіти з навчальною діяльністю в режимі online;
- рішення, яке поєднує в собі різні методи навчання та отримання навчальних матеріалів (спільна робота по розробці програмного забезпечення, веб-курси, спільні проекти тощо);
- ефективне поєднання різних способів, моделей і стилів навчання тощо [3].

Ми визначаємо педагогічну технологію змішаного навчання (blended learning) як комплекс навчально-методичного, технічного та програмного забезпечення, що дозволяє інтегрувати навчання в режимі online з традиційними формами навчання й призначений для підвищення ефективності навчально-виховного процесу на основі певного, наперед заданого критерію якості. Така технологія дозволяє тим, хто навчається, проводити освітній процес у комфортному для себе середовищі та темпі, а викладач має змогу контролювати та співпрацювати зі студентом у режимі реального часу.

У той же час розвиток мобільних пристроїв та поява смартфонів стимулює розвиток концепції мобільного навчання (m-learning), яка зараз активно еволюціонує в повсюдне навчання (u-learning). Повсюдне навчання означає безперервний процес самовдосконалення за допомогою найрізноманітніших пристроїв – від комп'ютера до смартфона та планшетних пристроїв на кшталт IPad. Розвиток технологій, що призводить до появи нових пристроїв практично щороку, дозволяє, за умови збалансованого підходу, використовувати їх для організації безперервного індивідуального безперервного навчання. На рис. 1 представлена схема сучасної методології змішаного навчання (blended learning).

Рис. 1. Складові сучасних технологій змішаного навчання (blended learning)

Центром інформаційних технологій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка спільно з викладачами Луганського національного університету імені Тараса Шевченка розроблено педагогічну технологію на основі змішаної форми навчання (blended learning). Протягом 2009 – 2012 навчальних років здійснюється апробація педагогічної технології разом з факультетом допрофесійної підготовки, провідними викладачами університету, педагогічним колективом і учнями Лисичанської багатопрофільної гімназії (рис. 2). Апробація включала проведення навчальних занять у режимі online з профільними групами учнів старших класів Лисичанської багатопрофільної гімназії. Керівництво гімназії для проведення занять та впровадження технології blended learning у навчальний процес обладнало 16 мультимедійних кабінетів. Центр інформаційних технологій надавав консультаційну та інженерну допомогу в придбанні, монтажі, використанні засобів інформаційних технологій.

Рис. 2. Заняття учнів Лисичанської обласної гімназії з використанням технології blended learning

Провідні науковці ЛНУ імені Тараса Шевченка працюють не тільки з учнями гімназії, але й діляться досвідом та науково-методичними, практичними доробками з учителями гімназії під час семінарів (рис. 3). Слід зазначити, що зустрічі викладачів університету з батьками проводилось також у режимі online (рис. 4).

Рис. 3. Семінар з учителями гімназії

Рис. 4. Батьківські збори

У результаті впровадження розробленої педагогічної технології загальна успішність навчання учнів порівняно з попередніми роками значно підвищилася – високого та достатнього рівнів у 2010 – 2011 навчальному році досягли: з української мови – 98% учнів, з математики – 84%, з англійської мови – 75,5% (рис. 5). Важливим є те, що навчання в режимі online дозволило не витрачати час та кошти на транспортування дітей. Під час карантинних заходів учні спілкувалися з викладачами засобами мережі Інтернет та отримували навчальні матеріли та завдання за допомогою електронної пошти.

Розроблена педагогічна технологія дозволила організувати навчальний процес з учнями Сєверодонецької загальноосвітньої школи-інтернату I – II ступенів з математики та української мови.

Натепер Центр інформаційних технологій розробляє педагогічну технологію blended learning на основі технічних рішень фірми Polycom.

Висновки.

1. Наявні недоліки дистанційної та електронної системи освіти вимагають розробки нових технологій навчання, що будуть сполучати позитивні елементи традиційного навчання (face-to-face learning) та позбавлені недоліків дистанційної форми освіти. Створення та впровадження технологій змішаного навчання (blended learning) є актуальною проблемою сучасної педагогіки.

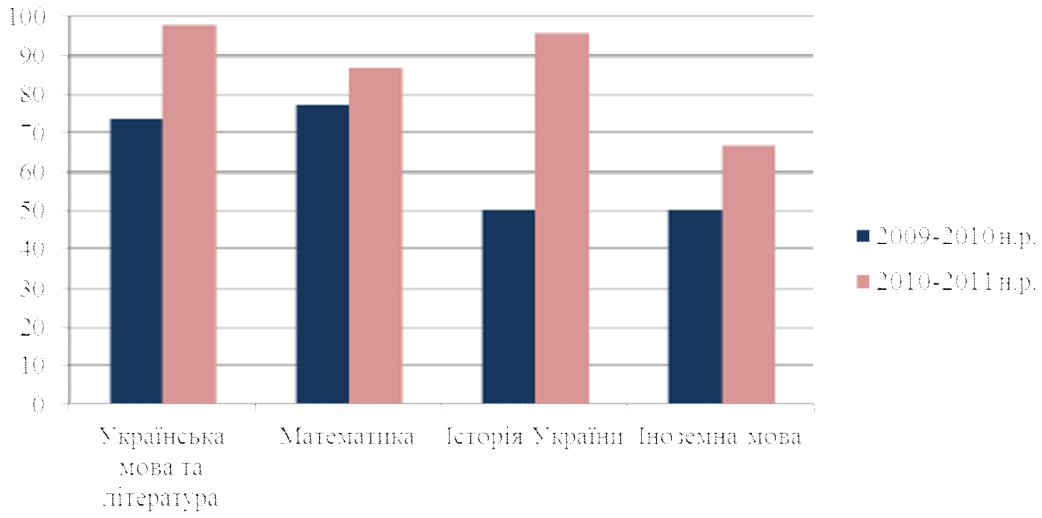

Рис. 5. Результати впровадження технології blended learning

2. Центром інформаційних технологій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка спільно з провідними викладачами університету розроблено та впроваджено в навчально-виховний процес Лисичанської багатопрофільної гімназії педагогічну технологію змішаного навчання (blended learning). Аналіз результатів впровадження розробленої педагогічної технології довів ефективність розробленої технології: загальна успішність навчання учнів порівняно з попередніми роками значно підвищилася.

3. Перспективним напрямком впровадження змішаної форми навчання (blended learning) є проведення занять викладачами університету в online режимі для студентів відокремлених факультетів, що дозволить підвищити якість навчання та зменшити витрати університету на відрядження викладачів.

Список використаної літератури

1. Class Differences: Online Education in the United States, 2010. I. Elaine Allen, Jeff Seaman. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://sloanconsortium.org/publications/survey/blended06.asp – Загол. з екрану. **2. Evaluation** of Evidence-Based Practices in Online Learning: A Meta-Analysis and Review of Online Learning Studies U.S. – Department of Education. Office of Planning, Evaluation, and Policy Development. Policy and Program Studies Service Revised. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www2.ed.gov/rschstat/eval/tech/evidence-based-practices/ finalreport.pdf – Загол. з екрану. 3. Бойд Джонсон Ситуаційне дослідження змішаного навчання: докторська програма з організаційного лідерства в освіті американо-український досвід /

Джонсон Бойд. – Університет Індіана. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.slideshare.net/Kalachova/ss-9773680 – Загол. з екрану.

Монастирна Г. В., Бондаренко Т. В., Монастирний І. М. Особливості реалізації педагогічної технології змішаного навчання blended learning у закладах освіти

У роботі доведено необхідність розробки нових технологій навчання, що сполучатимуть позитивні елементи традиційного навчання (face-to-face learning) та будуть позбавлені недоліків дистанційної та електронної форми освіти. Представлено досвід розробки та впровадження педагогічної технології змішаного навчання (blended learning), доведено ефективність її впровадження в навчально-виховний процес

Ключові слова: педагогічна технологія, e-learning, blended learning

Монастырная Г. В., Бондаренко Т. В., Монастырный И. Н. Особенности реализации педагогической технологии смешанного обучения blended learning в учебных заведениях

В работе доказана необходимость разработки новых технологий обучения, объединяющей положительные элементы традиционного обучения (face-to-face learning) и лишенные недостатков дистанционной и электронной формы образования. Представлен опыт разработки и внедрения педагогической технологии смешанного обучения (blended learning), доказана эффективность ее внедрения в учебно-воспитательный процесс.

Ключевые слова: педагогическая технология, e-learning, blended learning

Monastyrnaya G. V., Bondarenko T. V., Monastyrnyi I. M. Features of the Implementation of Educational Technology for Blended Learning Blended Learning in Schools

In this paper the need to develop new learning technologies, combining the positive elements of traditional learning (face-to-face learning) and unproblematic distance education and e-forms. The experience in the development and implementation of educational technology for blended learning (blended learning), proved the effectiveness of its implementation in the educational process.

Key words: educational technology, e-learning, blended learning

Стаття надійшла до редакції 02.09.2012 р.
Прийнято до друку 28.09.2012 р.